

El passat gloriós dels nubians

Núbia era el país de l'or, la terra que s'estenia, Nil amunt, més enllà dels límits de l'imperi dels faraons. Però avui dia els nubians viuen silenciats entre Egipte i el Sudan, tot i que, sota una aparent arabització, resisteixen amb orgull.

Assuan, l'antiga Esinoe, és avui la capital administrativa del sud d'Egipte: una ciutat àrab envoltada de llogarrets habitats per un poble molt aferrat encara a les seves tradicions: els nubians, víctimes del desplaçament forçós que implicà la construcció de la presa d'Assuan amb el llac Nasser resultant, que inundà les terres que habitaven des de segles. Assuan és la primera cascada del Nil i marca el límit septentrional de Núbia, la regió del *nub* ('or', en egipci antic) i trànsit obligat del comerç que portava al regne dels faraons els productes de l'Àfrica subsahariana.

Els nubians, individus de pell bruna, que es destaca vivament amb el blanc de les *galabeies* que vesteixen, són habituals a la cornisa d'Assuan per a oferir passeigs en falua –típica embarcació del Nil– als turistes que hi arriben en els creuers des de Luxor. Ahmed i Silim són dos joves nubians que mostren al turista què hi ha més enllà de la postal. La falua s'adreça vers els ràpids de la primera cascada. A prop, entre l'ocre del desert i el blau del cel reflectit al Nil cristal·lí, s'amaga un

petit llogaret, on la vida transcorre en calma, assossegada. És Mahatti, al vesant d'un tossalet coronat per la *qubba* –eremitori petit amb cúpula– del santó local Abd Al·lah. El poble viu abocat al Nil, que el nodreix de tot allò imprescindible, mentre els seus homes aporten els diners de les inescotables passejades turístiques en falua. El vaivé de visitants, a Egipte, és constant, i en qualsevol estació de l'any no mancarà l'occidental que cerqui un moment de *relax* –el nom de la falua de Mahmud i Silim– acaronat per la brisa gratificant del Nil a les ribes de l'antiga Esinoe.

La llengua dels nubians. Mahatti, de més a més, descobreix la realitat d'un poble que es resisteix a ser només part del passat. Als carrers hi ressona el *noobiin*, la llengua nubiana més septentrional, estesa tradicionalment entre Assuan i Wadi Halfa (Sudan), però que avui dia arriba fins a Kombo Ombo, ciutat on foren realotjats, els anys 60 i 70 del segle passat, la majoria de desplaçats de l'àrea ocupada avui pel llac Nasser.

Egipcis? *Masriyyin*, sí, la frontera política determina identitats. Ara bé, els nubians d'Assuan no es diran mai àrabs, ni els arabitzats lingüísticament, que s'expressen en una mena de crioll àrab que anomenen *ki-nubi*. Fins i tot, no us serà difícil de trobar qui us parli de l'autonomia –*hukm dhati*– de Núbia. Independència? *Istiqlal*, la paraula –en àrab– sembla massa compromesa al taxista autonomista, també nubia, que ens passeja pels voltants d'Assuan. Ara bé, veu ben clar que el seu poble s'estén més enllà de les estrictes fronteres d'Egipte.

Ziko passa l'estona en un *maqàh* –cafeteria tradicional– més enllà del turístic carrer del soc assuanès. És nascut al Sudan, nubia, amb uns trets racials ben definits i de perfecció corporal africana. És cal·lígraf, professió molt sol·licitada al món àrab. Tot i que és capaç de donar lliçons de panafricanisme, se sorprèn, alhora, quan algú li mostra interès per la llengua i la cultura nubianes. No obstant això, no pot estar-se de parlar del drama del desplaçament del seu poble i exhi-

Un matrimoni de nubians pren el te en un maqhà del poble de Mahatti.

beix orgull quan parla de la vella Núbia, la dels regnes del passat que plantaren cara a l'Egipte faraònic.

La Núbia independent. Les fronteres africanes, en absolut, no recullen la realitat de les nacions del continent.

Vista de Mahatti, un poble nubian proper a Assuan.

La colonització europea les creà i les independències africanes ratificaren una aberració a la qual els successius estats resultants encara continuen aferrats. Núbia, però, ha estat una realitat històrica que clava arrels al llunyà neolític.

L'Egipte faraònic inicià la penetració a Núbia durant l'imperi antic (2850-2052 aC), però no fou fins a l'imperi mitjà, concretament durant el regnat del faraó Sesostri III (1878-1841 a.C.) que els egipcis, a la recerca d'or, arribaren a la Baixa Núbia. Més al sud, el regne de Cuix, amb capital a Kerma, aconseguí unificar gran part dels territoris nubians. Cap al 1550 aC, els cuixites envaeixen un Egipte afeblit encara per les seqüeles de la invasió dels hikses al nord. Kerma pagarà car l'atreviment i el regne serà totalment destruït durant el regnat del faraó Tuthmosis I. Cap al 1520 aC, els egipcis s'annexionen tot Núbia fins a la quarta cascada i funden una urbs administrativa a Napata.

El regne de Cuix, però, ressorgirà al segle VIII aC, ara governat per reis d'origen etiòp, esdevinguts faraons egipcis entre 715-663 aC. Tanmateix, derrotats pels assiris (662), estableixen una nova capital a Meroe (prop de l'actual Shendi), on sobreviurà la Núbia independent, de clara influència egípcia, fins a la conquesta dels etiòps d'Aksum (350). Núbia, però, mantindrà la independència, dividida en tres regnes: Nobàtia (entre la primera cascada i la segona, amb capital a Pachoras, avui dia Faras), Makúria (amb capital a Dongola) i al sud, Alòdia (amb capital a Soba), que estenia les

fronteres fins a la confluència dels Nils Blanc i Blau.

La regió es cristianitzà al segle VI, i dubtà, d'antuvi, entre el monofisisme egipci i l'ortodòxia grega. Finalment triomfà l'església copta d'Alexandria. El cristianisme nubian (que fa ús del nubian antic a la litúrgia), malgrat la presència dels musulmans al nord, mantingué la primacia a Núbia fins a la invasió del país per l'Egipte mameluc al segle XIV. L'església reial de Dongola (Makúria era el regne que des del segle VIII havia unificat els nubians) fou convertida en mesquita el 1350.

Núbia, tanmateix, pogué mantenir la independència, dividida en regnes efímers, fins a la definitiva invasió egípcia del 1823 (fundació de Khartoum). El 1922, Egipte, protectorat britànic, assolí la independència. Trenta anys després l'aconseguí el Sudan. Núbia, definitivament, restà dividida pel paral·lel 22. El territori estès entre la primera cascada i la quarta (l'àrea principal d'assentament nubian), fou trasbalsada per la construcció de la presa d'Assuan (1960), que motivà l'èxode d'una regió que restà per sempre sota les aigües del llac Nasser.

Cap a l'arabització. El procés d'arabització s'intensificà al segle XX, fins i tot al Sudan. Les llengües nubianes (noobiin –Egipte– i kenzí-dongolawí –Sudan– a la vall del Nil; Mídob al nord de Darfur; Birgid a la regió de Nyala; i nubian de Nuba, al nord de la serralada homònima) viuen en una situació de precarietat extrema, totalment foragitades de la vida pública, on predomina l'àrab pertot. No obstant això, els nubians, fins i tot els arabitzats completament, mantenen lligams identitàris dels quals s'enorgulleixen i exhibeixen als turistes afamats d'exotisme que arriben a la regió (les magnífiques ruïnes d'Abu Simbel es troben al cor mateix de Núbia).

El poble nubian pot presumir d'història i es resisteix a l'assimilació. De gent senzilla i hospitalària, que contrasta amb l'ansietat de l'àrab assuanès per treure profit ràpid del viatger que s'endinsa per aquelles terres. Els nubians, efectivament, són diferents, i arribar a conèixer-los constitueix una experiència –de debò– summament gratificant.

*David Garrido
Assuan (Egipte)*